

Serbest Eczaneleri Kontrol Birimi Kuruldu

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ilaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı 23.9.1983 tarih ve 5699 sayılı daimi tamim gereğince, İzmir, Sağlık Müdürlüğünde «SERBEST ECZANELERİ KONTROL BİRİMİ» kuruldu. Birim koordinatörü olarak Ecz. Jale YELKEN görevlendirildi, Birimde görev alan diğer Eczacılar ise şöyle;

Ecz. Güzin GÜLBAĞ, Ecz. Ayşe GÜLGÜN, Ecz. Hülya SÜMER, Ecz. Oya ZİNCİRCİ-OĞLU, Ecz. Yaşar GÜLGÜN, Ecz. Leyla CEVHERTAŞ, Ecz. Sevinç BAŞTAK, Ecz. Fatma KURT, Ecz. Melda AKSOY, Ecz. Gündüz ZEYTİNOĞLU.

Kontrol biriminde görev alan eczacılara «Serbest eczaneleri kontrol yetkisi» verilecektir. Böylece yakın zamana kadar, Hükümet Tabipliklerinin yetkisi ile yapılan kontroller, bundan böyle eczacının kendi adına verilen yetki ile yapılacaktır.

Kontrol birimi bu görevi ilaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğüne sorumlu olarak yürütecek, serbest eczaneleri her üç ayda bir kontrol ederken, bu-

nun dışında gerektiği bir zamanda da kontrole tabi tutabilecek.

Serbest eczaneleri kontrol biriminin, yapacağı kontrollerde, üzerinde dikkatle duracağı özellikler ise şunlardır;

● Eczane sahibi veya mes'ul Müdürünün işi başında bulunup bulunmadığı, bulunmamışsa nedeni?

● Şiddetli veya hafif zehirli maddeler mutlaka «zehirli» dolaplarda saklanıyor mu?

● Ruhsat verildikten sonra eczane kroki ve taksimatı üzerinde tadilat yapılmış mıdır? (Mahallin en büyük sağlık amirince onaylanmadıkça eczane kroki ve taksimatı üzerinde tadilat yapılamaz.)

● Modern teçhizat ve tenvirat bakımından talimatnamenin 15. maddesine uyarlığı.

(6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki kanunun 15. maddesi : Eczanenin bulunduğu şehir veya kasabada elektrik, su havagazı ve telefon şebekesi mevcut olduğu taktirde eczanenin bunlardan faydalanması meşrut olup, aksi taktirde mümkün olan en

modern cihaz ve tenvir vasıtalarıyla teçhiz edilmesi icabeder.)

● Bütün kimyevi eczalar, nebati ve hayvani droglar, galenik preparatların fizik ve kimyevi vasıflarının icaplarına göre konuldukları kapların ve kapakların uygunluğu ve etiketin yönetmeliğin 16. maddesine uyarlığı.

(6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler ile ilgili kanunun 16. Maddesi : Bütün eczayı kimyeviye, nebati ve hayvani droglar, galenik preparatlar, fiziki ve kimyevi vasıflarının icaplarına uygun olarak şişe, kavanoz, porselen ve vazo gibi kablarda galvanizli, madeni veya kokusuz sair kutularda saklanır.

Mayi halindeki maddeleri havi şişelerin ağızları madenden, bakalitten veya camdan mamul ayrıca ve muntazam bir kapak örtülerek tozdan muhafazası lazımdır.

Kapların üzerine ihtiva ettikleri maddelerin kodeksteki ismini gösterir bir etiket konulacaktır. Yazıların yazılı, okunaklı ve silinmez olması şarttır. Bozulan her etiketin yenilenmesi asla ihmal edilmemelidir.)

● İlaçların, yönetmeliğin 18. Maddesine göre muhafaza edilip edilmediği, (6197 sayılı Ec-

zacılar ve Eczaneler ile ilgili kanunun 18. Maddesi : Bilecümle eczayı kimyeviye ve tıbbiye ile müstahzaratın kodeksin tavsiyelerine uygun olarak muhafazası zaruridir. Rutubetten müteessir olan drog ve sair maddelerin rutubetten korunması, serin yerde muhafazaları zaruri olan serum, aşı ve emsali ilaçların mahzen, serin mahal veya soğutulmuş bir dolapta saklanması mecburidir. Elektrik cereyanı muntazam olan yerlerde buzdolabı bulundurulması şarttır.)

● Eczanenin temizliğinin hijyen kaidelerine uygun olup olmadığı, mevcut tartı aletlerinin ayarlarının zamanında yapılıp yapılmadığı Eczacı ve eczanede çalışanların beyaz meslek önlüğü giyip giymedikleri, zeminin tahtadan gayri yanmaz ve kolay temizlenir olup olmadığı, yangın söndürme cihazı bulunup bulunmadığı.

● Eczanenin adı ile sahip ve mes'ul müdürünün isim ve soyadını gösterir yazının levhaya veya camekana yönetmeliğin 22. maddesine göre yazılıp yazılmadığı, eczanenin nöbet levhası ve kapı ziline yine bu maddeye uyarlığı ve muntazam nöbet tutulup tutulmadığı, eczane sahip ve mesul müdürünün 30x40 ebadında fotoğrafı bulunup bu-

lunmadığı. (6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler ile ilgili kanununun 22. Maddesi : Eczanelerin sokağa nazır cephelerine; eczanenin adı ile sahip ve mes'ul müdürünün isim ve soyadını gösterir bir levha konur veya bu hususlar camekana aynen yazılır. Yazıların uzaktan okunabilecek büyüklükte olması lazımdır.

● Uyuşturuıcı maddeler defteri 2313 sayılı kanununun 18. maddesine göre tutulmaktadır? Reçeteler usulünce saklanmaktadır mı? Uyuşturuıcı ilaçların (Morfin, Dolantin, Jetrium v.s.) özel uyuşturuıcı maddelere mahsus hekim reçeteleri ile verilip verilmediği yapılan sayımlarda uyuşturuıcı eksikliği veya fazlalığı halinde durum raporda gösterdiği gibi bir zabıt varakası ile tevsik edilecektir.

(2313 sayılı uyuşturuıcı maddeler murakabesi ilgili kanununun 18. maddesi : Ecza ticarethaneleri sahipleri ve mes'ul müdürleri uyuşturuıcı maddelerin varidat ve sarfiyatını gösteren defterler tutmağa ve bunlara muntazaman sattıkları uyuşturuıcı maddelerin miktarlarını ve satış tarihlerini ve kimlere sattıklarını kayda mecburdurlar.

Eczane sahip veya mes'ul müdürleri eczahaneler kanu-

nunun mahsus maddesi mucibince uyuşturuıcı maddelerden sıhhat ve içtimai muavenet vekaletince tayin olunacak cisimlerin alım ve satımını muntazam surette defterlere kaydederler. Bu defterlerin numunesi sıhhat vekaletince tertip olunur.

● Eczanede reçete kayıt defteri, uyuşturuıcı maddeler, kayıt ve sarf defteri, stajyer defteri, personel defteri, teftiş defteri hariç diğer defterlerin eczacılar tarafından muntazam tutulup tutulmadığı.

● Eczanelerde satılması yasak olan maddeler mevcut mudur?

(Eczanelerde eczacılık ve ziraatte kullanılan kimyevi maddeler ve sıhhi malzeme, tıbbi alet ve tuvalet eşyasından maada eşyanın müşteriye satılmak üzere bulundurulması yasaktır.

● Acil vak'a ilaçları, biyolojik serumlar ve 6197 sayılı kanununun 29. maddesinde bildirilen ilaçlar var mıdır? (6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki kanununun 29. Maddesi : Acil tedavide kullanılan ve Sağlık ve Sosyal Yardım Vekaletince tayin ve tesbit olunan maddelerin piyasada mevcut olduğu taktirde eczanelerde bulundurulması mecburidir.

● Eczanede Türk Kodeksi varmıdır? Varsa hangi tarihlidir? Süplemanı varmıdır?

Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki kanun ve bu kanunun 20. Maddesine göre hazırlanmış yönetmelik varmıdır? Majistral tarife varmıdır? (Majistral tarifeyi T.E.B. hazırlar, Bakanlık tastik eder. Bu tarife T.E.B.'nden temin edilir.)

● Gerek yerli, gerekse yabancı müstahzarların Bakanlıkça tesbit edilen fiyatlarına uygun olup, olmadığı.

● Fenni gözlük yapan eczanelerin gözlükçülük ruhsa-

tı, tarih ve numarası, ayrı bir kabin bulunup bulunmadığı, gözlükçülük cemiyetinden alınacak tasdikli kayıt defterine kayıtların yapılıp yapılmadığı.

● Bakanlık tamimlerinin bir dosyada muhafaza edilip edilmediği, tamimlerin yerine getirilip getirilmediği?

● Bakanlık tarafından reçetesi eczanede alıkonulması istenen kontrole tabii uyuşturucu ve psikotrop madde ihtiva eden müstahzarların reçetesiz satılıp satılmadığı, reçetelerin eczanede muhafaza edilip edilmediği?

**EDAK S.S. İZMİR ECZACILAR ÜRETİM
TEMİN VE DAĞITIM KOOPERATİFİNDEN
DUYURU**

Kooperatifimizin 5. Olağan Genel Kurul Toplantısı,
8 Nisan 1984 günü İZMİRSPOR KULÜBÜ SOSYAL TESİS-
LERİ, BEYAZ Salonunda saat 10.00'da yapılacaktır.

Anasözleşme Mad. 27 gereğince duyurulur.

GÜNDEM

1. Açılış
2. Oy ayrımı için kur'a ile üç ortağın seçimi
3. Başkanlık divanı seçimi (1, Başkan - 1, Başkan Yrd. - 2, Yazman üye)
4. Yönetim ve Denetim Kurulları raporlarının okunması
5. 1983 yılı bilançosunun ve Gelir Gider Farkı hesaplarının sunulması
6. Raporlar; 1983 yılı bilançosu ve gelir gider farkı hesapların hakkında görüşmeler
7. 1983 Bilançosu ve gelir gider farkı hesaplarının onaylanması
8. Yönetim ve Denetim Kurullarının ayrı ayrı aklanması
9. 1983 Risturnlarının dağıtılması ile ilgili karar
10. Ana Sözleşmenin 40. Maddesi uyarınca Murahhas üyenin alacağı huzur hakkının miktarının saptanması
11. Yeni ortak alımı için ilgili koşulların belirlenmesi
12. Ortaklıktan çıkma ve çıkarılma taleplerinin incelenmesi, karara bağlanması. Çıkan ve çıkarılanlarla hesaplaşma
13. Kooperatifler Birliği hakkında bilgilendirilme ve kuruluş için yönetim kuruluna yetki verilmesi
14. Seçimler; Yönetim kurulu: 5 asil - 5 yedek, Denetim kurulu: 2 asil 2 yedek, Birlik delegesi: 4 asil - 4 yedek
15. Dilek ve temenniler
16. Kapanış

Zirai Mücadele İlaçlarının Satışında Eczacıların Bayilik Alabileceği Konusunda Danıştay 1. Dairesince Verilen Kararın Tam Metni

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğünün 24 Şubat 1984 tarih ve Ecz. Şb. Md. 01 2944 Sayılı Zirai Mücadele İlaçlarının Satışında eczacıların bayilik alabileceği konusunda Danıştay 1. Dairesince verilen 27.12.1983 tarih ve 198/338 sayılı kararı aynen olduğu gibi sizlere sunuyoruz.

T.C. DANIŞTAY

Birinci Dairesi
Esas No: 1983/332
Karar No: 1983/338

Zirai mücadele ilaçlarını satışında eczacıların bayilik alıp almayacakları konusunda ortaya çıkan duraksamanın giderilmesi amacıyla istişari düşünce istemine ilişkin Başbakanlığın 14.12.1983 günlü ve Kanunlar ve Tetkik Dairesi Başkanlığın K.K.T.D. 18/174-08681 sayılı yazısıyla Danıştay Başkanlığına gönderilen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının 9.12.1983 günlü ve İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü 24586 sayılı yazısında aynen:

«22.12.1953'te yürürlüğe giren Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanunun 23 ve 28. maddeleri ile; eczanelerde eczacılık ve ziraatte kullanılan kimyevi maddeler, sıhhi malzeme, tıbbi alet ve tuvalet eşyasının satılmak üzere bulundurulabileceği, eczanelerde zehirli ve müessir ecza ve kimyevi maddelerin muhafaza ve satışının özel kanuna ve mevzuatına göre yapılacağı» hükmü getirilmiştir.

Diğer taraftan 2.3.1927 tarihinde kabul edilen 984 sayılı Ecza Ticarethaneleri ile Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun uyarınca ecza ticarethanelerinin dışında yalnız Sanat ve Ziraat İşlerinde kullanılan zehirli ve müessir ecza ve kimyevi maddeleri herkesin satabileceği hükmü getirilmiş, bu kanuna dayalı olarak çıkartılan «Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılmaya Mahsus Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddeler Satılan Yerlere Mahsus Talimatname» ve «Zehirli Maddelerin ecza ticarethanelerinde

sureti muhafazası ve alıcıya tevdi hakkında talimatname» de konuya ilişkin düzenlemeleri yer verilmiştir.

Görüleceği üzere, zirai mücadele ilaçlarının ecza ticarethaneleri ve eczanelerde de satışına yetki veren ve düzenleyen oldukça geniş bir mevzuat bulunmaktadır.

26.3.1982 tarih ve 17645 ta-
26.3.1982 tarih ve 17645 sayılı Resmi Gazete'de, Tarım ve Orman Bakanlığınca yayınlanan Zirai Mücadele İlaçlarını Perakende Satacakların Uyacağı Esaslara İlişkin Yönetmelik ile zirai mücadele ilaçlarının perakende satışlarının ancak «Zirai Mücadele İlaçları Bayiliği İzni» almış gerçek ve tüzel kişilerce yapılacağı, bayilik izni almak isteyen veya tüzel kişilere sorumlu olarak tayin edilecek gerçek kişilerin ise sadece Türkiye Ziraat Fakültelerinden mezun ziraat yüksek mühendisi, ziraat mühendisi veya üç yıl Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğü teşkilatında çalışmış ziraat teknisyeni olması şartı getirilmiştir.

Bu yönetmelikle; gerek 6197 sayılı kanun, gerekse 984 sayılı kanun ve konuya ilişkin yönetmelikler uyarınca, bugüne kadar zirai mücadele ilaçları satmaya ehil ve yetkili olan eczacıların zirai mücade-

le bayiliği alma hakkı zımnen kaldırılmıştır.

24 Mayıs 1957 tarih ve 9615 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 15 Mayıs 1957 tarih ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununun 40 maddesi ile mücadele ilaçlarının ne şekillerde ithal, satışa arz, imal, ihzar ve ihraç edileceği, etiket ve tarifnamelerin ihtiva edeceği hususlar ve mücadele aletlerine konacak işaret ve yazılar ile bu uşlara müteallik diğer lüzumlu cihazların nizamnamesinde belirtileceği hükmü getirilmiştir.

Bu maddeye göre hazırlanan 27 Aralık 1928 tarih ve 4/11142 no.lu Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yürürlüğe konulan Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkındaki Tüzüğün 4. maddesinde «Hammadde, ilaç veya alet ithalat, ihracat veya bunların toptan satışı ile meşgul olmak isteyenler, evvel emirde Ziraat Vekaletinden, perakendeciler Valiliklerden izin almaya mecburdurlar. İzin verileceklerde aranacak vasıf ve şartlar Ziraat Vekalentine tespit olunur» denilmektedir. Bu tüzüğe göre 18.3.1971 tarih ve 13782 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Zirai Mücadele İlaçlarını Perakende Satanların Tabi Olacağı Esaslara Dair Yönetmeliğin 3. mad-

desinde Zirai Mücadele İlaçları Bayilik İzini Almak isteyen gerçek kişilerin ve vasıfları sayılmış (b) fıkrasında en az ortaokul veya muadili meslek okulları mezunu bulunmak, (d) fıkrasında Ziraat Yüksek Mühendisi veya Ziraat Teknisyeni olmak veya Zirai Mücadele İlaçları Bayilik İzni Belgesine sahip bulunmak şartı getirilmiştir.

Ancak gerek 6968 sayılı kanunda ve bu kanuna dayalı tüzükte münhasıran bir meslek grubuna bu hak verilmiş olmasına rağmen, mevcut Yönetmeliği yürürlükten kaldıran 26.3.1982 tarih ve 17645 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Yönetmeliğin 3. maddesinde Zirai Mücadele İlaçları bayilik izni almak isteyen gerçek kişilere bir kısıtlama getirilerek, bu kişilere «Türkiye Ziraat Fakültelerinden mezun, Ziraat Yüksek Mühendisi olmak veya üç yıl Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğü teşkilatında çalışmış Ziraat Teknisyeni olmak» şart konulmuştur. 5. maddede de, bayilik yapmak isteyen tüzel kişilerin 3. maddedeki vasıflara haiz bir sorumlu göstermesi zorunluluğu getirilmiştir.

Böylelikle, konuya ilişkin Kanunda ve buna dayalı olarak çıkartılan tüzükte zirai

satabileceklere ait bir meslek veya formasyon sınırlaması mücadele ilaçlarını perakende getirilmediği ve bir önceki Yönetmelikte mevcut yasalara uyumlu olarak bayilik izni alabilecekler belirlendiği halde; yeni bir yönetmelikle bu hakların kaldırılmış olduğu görülmektedir.

İlaç bilimi demek olan eczacılık tahsili yapmış bulunan ve elli seneye yakın bir zamandan beri zirai mücadele ilaçları satış yetkisine sahip bulunan eczacılara tüzük ve yönetmeliğin diğer şartlarını yerine getirdikleri takdirde bayilik izni verilmesini kısıtlayıcı hükmün getiriliş nedeni açık bulunmamıştır.

Mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde, eczacıların da bayilik izni alıp almıyacakları hususunda Danıştay görüşlerinin alınması için gereğini izinlerinize arz ederim» denilmektedir.

Gereği görüşülüp düşünüldü: İstisari düşünce isteğinin konusunu, 6197 sayılı Eczacılık ve Eczaneler Hakkında Kanuna göre tarımda kullanılan zehirli ve kimyasallar maddelerin satışına yetkili bulunan eczacıların, 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununa ve Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkındaki Tüzüğe dayalı olarak çıkarılan

Zirai Mücadele İlaçlarını Perakende Satacakların Uyacağı Esaslara İlişkin Yönetmeliğin yayınından sonra bayilik alıp alamayacağı hususu oluşturmaktadır.

2.3.1927 günlü ve 984 sayılı Ecza Ticarethaneleri ile Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanununun 11. maddesinde ecza ticarethanelerinde sanat ve tarımda kullanılan zehirli ve müessir maddelerin, «hususî ahkâmına» dayalı olarak satılabileceği belirtildikten sonra 13. maddesinde, ecza ticarethanelerinden başka yerlerde yalnız sanat ve tarım işlerinde kullanılan zehirli ve müessir ecza ve kimyasal maddeleri herkesin satabileceği, ancak bu kişilerin mahallin en büyük mülkiye memuruna beyanname vermesi ve bu beyannamenin incelenmesinden sonra kendilerine ruhsat verilip kayıt ve tescil için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirileceği hükme bağlanmıştır.

22.12.1953 günlü ve 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanununun 23. maddesinde ise «zehirli ve müessir eczanın muhafazası ve müstehlike satışının bu husustaki kanun ve mevzuata göre yapılacağı» belirtildikten son-

ra, aynı yasanın 28. maddesinde «eczanelerde eczacılık ve ziraatte kullanılan kimyevi maddelerle sıhhi malzeme, tıbbi aletler ve tuvalet eşyasından başka eşyanın satılamayacağı» hükmü yer almaktadır. Böylece yukarıda belirtilen mevzuat hükümleriyle eczacılar, tarımda kullanılan zehirli ve kimyasal maddelerin satışına esas itibarıyla yetkili kılınmışlardır.

Ancak, 15.5.1957 günlü ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununun 2. maddesiyle, tarım ilaçlarının ithal, ihraç, imal, ihzar, satış ve kullanılmalarnın bu Yasa hükümlerine göre yapılacağı öngörülmüş, 38. maddesinin bendiyle de bunların piyasasına arzı ve satışı, Tarım Bakanlığının iznine, denetimine ve koyacağı esaslara tabi tutulmuştur. Yine aynı yasanın 40. maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve ilaçların ne şekilde satışa çıkarılacağı hususlarının tüzükle belirleneceğini öngören hüküm gereğince hazırlanan tüzüğün 4. maddesinde, tarım ilaçlarının toptan satışı için Tarım Bakanlığından perakende satışlar için valilikten izin alınması, izin verileceklerde aranacak koşulların ve niteliklerin Bakanlıkça saptanacağı hükme bağlanmıştır. Bakanlıkça bu konuda hazırlanan ve

18.3.1971 günlü Resmi Gazetede yayımlanan yönetmeliğin değişik 21. maddesinde de, «özel kanunlarına göre insan veya hayvan sağlığı için kullanılan ilaçları satmaya yetkili olanların» tarımsal mücadele ilaçlarının satışı bakımından bu Yönetmelik hükümlerine tabi olacağı belirtilmişken, bu yönetmeliği yürürlükten kaldıran ve 26.3.1982 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmelik, tarımsal mücadele ilaçlarının perakende satışının, yalnızca, tarım mühendisleriyle tarım teknisyenlerince yapılabileceğini öngörmektedir. 6197 sayılı yasanın 23 ve 28. maddeleriyle tarımda kullanılan zehirli ve müessir kimyasal maddelerin satışını yapmaya yetkili kılınan eczacıların, sözkonusu maddeleri satış satamayacaklarının bu nedenle bir durak-sama konusu olduğu anlaşıl-maktadır.

Eczacıları, sözkonusu maddelerin satışıyla ilgili olarak daha sonra yürürlüğe konulan özel hükümlere tabi olacakları konusunda kuşkuya yer bulunmamakla birlikte, yukarıda açıklanan özel yasalar hüküm-

lerine göre bu maddelerin satışı konusunda haiz oldukları yetkinin yönetmelik hükmüyle bertaraf edilemeyeceği hukuki bir gerçektir. Bu durumda, bayilik izninin yalnızca tarım mühendisi ve teknisyenlerine verilebileceğini öngören yönetmelik hükmünün eczacıların Yasaya göre sahip buldukları yetkiyi ortadan kaldıramayacağı, üstün hukuk kurallı olan Yasa hükmünün geçerliliğini koruyacağı açıktır.

Bu nedenlerle, Eczacıları tarımda kullanılan zehirli ve kimyasal maddelerin satışı için bayilik izni verilebileceği mütalaa kılınmakla dosyanın yerine gönderilmek üzere Danıştay Başkanlığına sunulmasına 27.12.1983 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Yıldırım Kuzum

Üye
Muvaffık Sami Onat

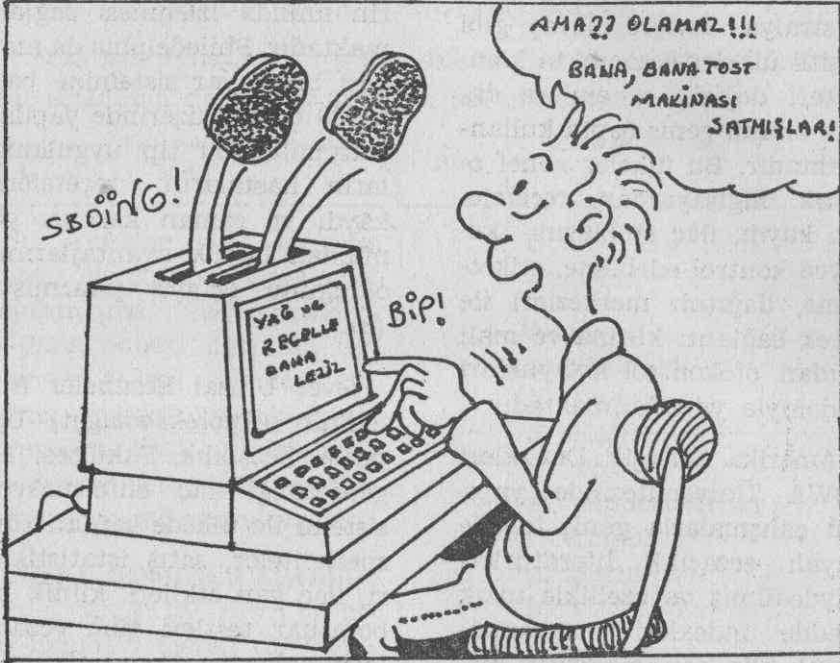
Üye
Fikret Ungan

Üye
İbrahim Akıncı

Üye
Birsan Çırakman

Komputerin Eczacılıkta Kullanımı

Tarik SAYINER
Nejat KÖSEOĞLU

İnsanlığın, tekerleği bulunduğu çağdan günümüze dek, teknik açıdan devrim yaratan buluşlardan belkide en önemlisi komputerdır. Bu alanda zamanla yarışırmasına yapılan yenilikler gün geçtikçe sosyal yaşamımızda, iş hayatımızda, yaşantımızın her bölümünde gelişmelere yol açmaktadır. Şüphesiz ki, yaşadığımız teknolojik devrin modern görünümünde komputer alanında ki bu ilerlemeler eczacılık ala-

nında da yeni boyutlar kazanmaktadır.

Bugün çoğu ülkeler, komputeri mali portresinin yüksek olması nedeniyle kullanmamakla birlikte, bilgisayarın kullanılış biçimi hakkında bilgi edinmek; gelişmeleri izleyerek sağlayacağı yararları öğrenmek yönünden munakkak ki günümüzün modern eczacısı için gerekli olacaktır. Her yıl düzenlenen uluslararası eczacılık kongrelerinde kompü-

* E.Ü. Eczacılık Fakültesi son sınıf öğrencileri

ter üzerindeki çalışmaların detaylı bir şekilde incelenmesi bu konunun taşıdığı önemi çok iyi belirtmektedir .

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Avustralya, İsviçre, İsveç gibi çeşitli ülkeler eczacılıkta kom-püteri değişik sistemlere dayalı olarak geniş çapta kullanmaktadır. Bu ülkeler genel olarak bilgisayardan, reçetelerin kaydı, ilâç stoklarını kolayca kontrol edebilme, etiketleme, dağıtım merkezleri ile direk bağlantı kurma ve mali açıdan otokontrol kolaylıkları nedeniyle yararlanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri IOWA Üniversitesinde yapılan çalışmalarla geniş temele dayalı eczacılık literatürleri kaydedilmiş ve özellikle toksik madde indexleri programlanarak klinik problemlerin hızla önlenmesinde büyük faydalar sağlamıştır (1).

Diğer yönden belirli bir klinik vaka için değişik zamanlarda, aynı hastaya uygulanan çeşitli tedavi yöntemlerinin doğuracağı ilaç etkileşimlerinin (drug-drug interaction) ve hastanın duyarlı olduğu ilaçların (drug sensitivity) kaydedilmesi, oluşacak zararlı sonuçların önüne geçilmesi kom-püterin en yararlı yanlarından biri olmaktadır (2). Ayrıca geliştirilen yeni bir sistem

ile (Electronic reminder book) birçok ülkede ilaçların yan etkileri drug sideeffects), kontrendikasyonları hakkında en yeni bilgiler kaydedilerek eczacılık alanındaki gelişmelerin anında izlenmesi sağlanmaktadır. Philedelphia'da merkezi bilgisayar sistemine bağlı 300 eczane üzerinde yapılan çalışmalar bu tip uygulamaların hastaların, reçetelerin kaydı ve zaman kazancı yönünden büyük avantajlarının olduğunu ortaya çıkarmıştır (3).

İsveç Ulusal Eczaneler Birliği'nin (Apoteksbolaget) Upsala Eczacılık Fakültesi ile geliştirdiği ilaç enformasyon sistemi ile ülkede satılan tüm spesialiteler, satış istatistikleri, ilaç yan etkileri, klinik laboratuvar testleri tüm eczane terminallerine programlanmıştır. Bununla birlikte Dünya Sağlık Teşkilâtı'na (W.H.O.) bağlı 23 ülkeden alınan raporlar bilgisayar vasıtasıyla anında eczacıların bilgisine sunulmaktadır (4).

Yurdumuzda ise, eczacılık alanında kom-püterden şu şekillerde yararlanabiliriz:

- A) Stok kontrol ve Satışlar
- B) İlaç etkileşimleri
(=DRUG-DRUG INTERACTION)

İlaç-Besin etkileşimleri
(=DROG-FOOD INTERACTION)

(=PERSONEL MEDICATION PROFILE)

C) Hasta ve Reçete kaydı

D) İlaç indexi kaydı
(=INDEX NOMINUM)

PERSONAL MEDICATION PROFILE Sistemi :

Eczanede rahatlıkla uygulanabilecek bu kayıt sisteminde hastalar açısından da büyük faydalar bulunmaktadır.

Hastanın Adı ve Soyadı	Hasta hakkında bilgiler	Kullanılan İlaçlar	Doz	Reçete No.	Doktar adı	Tarih
---------------------------	----------------------------	-----------------------	-----	---------------	---------------	-------

Bu yönetime göre binlerce hasta hakkında yapılacak programlama ile istenildiği an daha önceki durumu, uygulanan tedavi şekilleri göz önüne serilerek gerektiğinde doktorlara bilgi verilebilecek ve yerinde uyarılarla hastalara yararlar sağlanabilecektir.

INDEX NOMINUM Sistemi :

Bu sistemde ise belirli bir etken maddeyi içeren dünyadaki tüm spesialiteleri ve ülkedeki tüm ilaçları kaydederek anında bilgi edinmenin yanı sıra dünyanın herhangi bir yerinden gelen reçetenin içerdiği ilaçla aynı etken maddeyi taşıyan elimizdeki ilaçları hemen karşılaştırma olanağı doğmaktadır.

Yurdumuzdaki eczanelerde kompüter şu sınıflandırma sistemi ile uygulanabilir:

MAL GRUPLARI :

- A. Reçetesiz satılabilenler
- B. Reçetesiz toplananlar

C. Uyuşturucu Reçetesi istenenler

1. İLAÇLAR :

- a) Tabletler
- b) Damlalar
- c) Merhemler
- d) Tozlar
- e) Suppozituarlar
- f) Ampuller
- g) Şuruplar
- h) Hazırlama ilaçlar

2. PARFÜMERİ :

- a) Kolonyalar
- b) Kadın parfümleri
- c) Erkek parfümleri
- d) Pahalı kozmetikler
- e) Diğer kozmetikler
- f) Saç boyaları
- g) Şampuanlar
- h) Deodorantlar
- i) Ev ihtiyaçları
- i) Sabunlar

3. ORTOPEDİK REYON

4. OPTİK REYON

5. TIBBİ ALET REYONU

Yukarıda çeşit ve sınıfları

yazılı ilaç ve parfümeri mallarının istenen miktarlarda satışı ve stok girişi yapılabilir. Satışlar ise şu kademelerde olabilir:

- I— % 100 Peşin
- II— % 20 Peşin (Resmi müessese reçeteleri için)
- III— % 10 Peşin (Resmi müessese reçeteleri için)
- IV— % 0 Peşin (Resmi müessese reçeteleri için)
- V— Kaporalı Peşin (Hazırlama ilaçlar için)

ÇALIŞMA DÜZENİNDE İSTENENLER :

1. Ana bellek, bilgisayar terminali. Stok girişlerinin yapılacağı, diğer bilgilerin talep edilebileceği ünite.

2. Printer. Kendi yapışan (self Adhesive) kod basan, ilaçların kullanımını ve diğer bilgileri yazabilecek bir etiket basıcı.

3. Kasa terminalleri. Optik okuyuculu (optical barcode reader), kolay kullanımlı ana bellek ünitesine bağlanabilen, stoktan satışları düşen terminaller.

4. Kasa printeri küçük fişlere baskı yapabilir ve şu bilgileri yazabilir:

- a. Müessese adı
- b. Tarih
- c. Sıra no
- d. Kodla ve optik okuyucu ile girilen bilgileri açıkça yazma

- e. Fiat
- f. Reyonlar
- g. Toplam ödeme
- h. Satıcı kodu
- 1. Satış zamanı (gerektiğinde günün değişik saatlerinde en çok satış yapan reyonları saptamak için)
- i. Çıkan fiş kopabilir ve bu bilgileri diğer bir hard copy'de basmış olmak (Kanuni gereklilik)

İSTENEN BİLGİLER (RAPORLAR) :

Günlük:

- 1. Kasa hareketleri
- 2. Sipariş listeleri

Aylık:

- 1. Kasa hareketleri (Toplamlar)
- 2. Stok seviyeleri
- 3. Veresiye satışların fatura kesilme işlemi
- 4. Bütçe ile realizasyon karşılaştırması

Üç aylık:

- 1. Bütçe karşılaştırması
- 2. Üç ayda 3'den az hareket gören malların listesi (gereksiz stoğu önlemek için)
- 3. Üç ayda 5'den az hareket gören malların listesi
- 4. Üç ayda 10'dan az hareket gören malların listesi

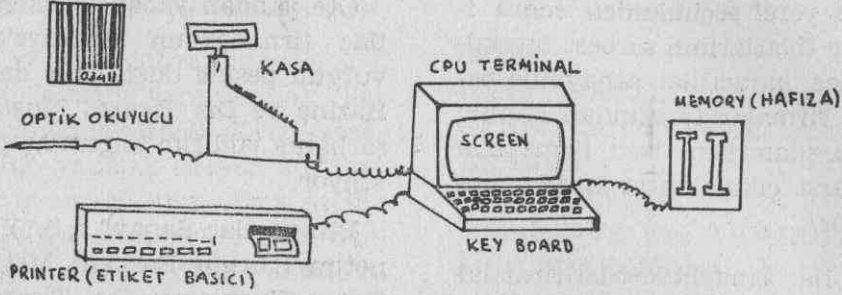
Yıllık:

Bir veya üç senelik envanter sonuçları.

Bu bilgilerin elde edilmesi yanında:

/ Muhasebe
/ Bordrolama
/ Adres Programı
/ Bilgi Programı
işlemlerinde de kolayca yarar-

lanma olanakları vardır. Ayrıca telefon radyolink hattı vasıtası ile müesseseler arasında istenen bilgiler nakledilebilmektedir.

Özellikle, reçeteli satılması gereken ve uyuşturucu reçetesine bağlı ilaçların kaydı, bununla birlikte resmi müesseselere reçetelerinde hastanın ödemekle yükümlü olduğu % 10, % 20 ücret oranları iskonta hesapları bugün eczanelerde sağlık hizmeti dışında dikkatli ve yoğun çalışmayı istemektedir. Gerek eczacının kendini mal alış-satışı ve mali açıdan deentleyebilmesi, gerekse hastaya en iyi şekilde hizmet verebilmesi bakımından büyük yararları olan bilgisayarın, sağlayacağı zaman kazancı ve rantabl çalışma düzeni ile mesleğimiz içinde yakın gelecekte yerini alacağından eminiz.

KAYNAKLAR:

- (1) I.P.S.F. News Bulletin 1982 Congress issue
- (2) Tatro, D.S. Priggs, R.L,

Feinberg, L.S, Hannigan, J.F, Moore T.N, Am. J Hosp. Pharm. April 1981

(3) Braunstein, M.L, James, J.D, Proceedings of the second Annual WAMI Meeting. Versailles, France. March 1979

(4) Manell P, Computer Technology Requirements to design a computerized Drug information system. Proceedings of the IMIA working Conference on Computer Technology Impact on drug information, Uppsala - Sweden 1981. North Holland Publishing company.

TEŞEKKÜR:

Kompiuterin eczacılıkta kullanımıyla ilgili yaptığı çalışmalar hakkında bizleri aydınlatarak yardımcı olan Ecz. Mehmet Müderrisoğlu'na teşekkür ederiz.

İlaç Sanayinde İşler Karıştı

İlaç hammaddesi ithalatında fiyat denetiminin kaldırılması ve yerel seçimlerden sonra ilaç fiyatlarının serbest bırakılması kararı ilaç sanayinde bazı firmalar tarafından olumlu karşılanırken, bazı firmaların karşı çıkmalarına neden oluyor.

İlaç sanayinde bazı firmalar büyük firmaların yurt dışındaki ana şirketlerinin kârını artırmak amacı ile hammaddeyi pahalı ithal etmekle suçlayarak, ilaç fiyatlarının daha da yükselebileceğini öne sürdüler.

Konu ile ilgili görüşlerini açıklayan Türkiye İlaç İşverenleri Sendikası İkinci Başkanı ve Fako ilaçları sahibi Kaya Turgut şunları söyledi. «Hükümetin politikası serbest ekonomiyi önermektedir. İlaç fiyatlarının serbest bırakılması hammadde ithalatında fiyat denetiminin kaldırılması da bu politikanın bir parçası ve gereğidir. Bu yeni kararlar aranılan her ilaç bulunacak, yüksek kalitede mal sağlanabilecek, düzenli mal akışına, ihtiyaca yeterli stoka ve düzenli üretime yol açacak, ilaçların daha kaliteli olması sağlanacak. Haksız rekabet kalkacak, serbest

ekonomi prensipleri işleyecektir.»

Öte yandan yabancı kökenli ilaç firmalarının Türkiye'de vurgun peşine düştüğüne dair Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına yıldırım telgraflar çekiliyor.

Birsan İlaç Sanayi A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Metin Erkan Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına çektiği yıldırım telgrafla Sandoz adlı İsviçre kökenli ilaç firmasının ithalini yaptığı iki tür ilacın hammadde ithal fiyatlarının gerekenin 7 misli fazla olarak gösterdiğini, bu yolla döviz kaçakçılığı yaptığını belirterek Dilaten adlı ilaç fiyatını 308 TL'den 1.900 TL'ye yükselterek hastaları sömürmeye başladığını bildirdi.

Konuya ilişkin olarak Birsan A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Metin Erkan şöyle dedi: «Sandoz adlı yabancı şirket halen yurdumuzda kilosu 13 bin Mark'tan getirtilen Dihydroergotoksin adlı hammaddeyi 95.000 Mark'a getirtmek için çaba sarfetmektedir. Yapacağı sömürüyü durdurmak için müsteşarlığı ikaz etmiş bulunuyoruz.

Gerekenden 7 misli fazla dö-

vizi yurt dışına transfer etmek için çaba sarfeden Sandoz, Merkez Bankası rezervlerine zarar veren bir fahiş fiyatla getirilen hammaddenin bedelini de hasta halkımıza ödecektir. İlacın fiyatı böylece 308 TL'den 1.900 TL'ye yükselecektir.

Yeni ithalat rejimindeki açık kapılardan yararlanarak ilaç sanayinde serbest döviz kaçakçılığı yapmak isteyen kuruluşların amaçlarının ülkeyi özellik le sağlık alanında serbest sömürüye dönüştürmek istediğini belirten Metin Erkan «Sandoz'un bir tek kutu ilaçta 1.592 TL'dan fazla fiyat vurgunu peşinde koştuğunu belirtti.»

İddiaları doğrulayan Sandoz firması yetkilileri ise kendi kullandıkları hammaddenin kalite açısından farklı olduğunu belirterek şunları söylediler: «Bazı firmalar hammaddeyi Doğu Blokundan alıyor. A rada hem kalite farkı, hem de sürekli olmuyor bu ithalat. Biz ise kendi ana firmamızdan ithal ediyoruz.»

Öte yandan İltaş'ın Triserpin adlı ilacın kutusunu piyasaya 373 TL'ye verdiğini Sandoz'un ise aynı ilacın hammaddesinin kg'ını 61.500 İsviçre frangi gösterecek bir kutu Brinerdini piyasaya 646 TL'dan sürdüğü belirtilerek serbest ithalat rejiminin gayesinden uzaklaştırıldığı öne sürüldü

İLTAŞ İLAÇ SANAYİNİN SSYB'NA SANDOZ FİRMASINI İHBAR MEKTUBU

Aşağıdaki telgraf 17.2.1984 tarihinde

SSYB
İLAÇ VE ECZACILIK
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA
BAŞBAKANLIK
HAZİNE VE DİŞ TİCARET
MÜSTEŞARLIĞINA
çekilmiştir.

Dihydroergocristin adlı ilaç aktif maddesinin fiyatını 25. Temmuz.1983 tarihinden beri 14.800 DM ve bu hammadde ile imal edilen ilaçların fiyatını da SSYB kontrolünde 373 liraya indirmiş bulunmaktayız. Ham madde ve müstahzar fiyatı bütün endüstri için geçerli olmak üzere bu seviyede iken Sandoz adlı yabancı şirketin bu hammadde ile imal edilen Triserpin adlı ilacımızın benzeri olan Brinerdini 646 Liradan 16.Şubat.1984 tarihinde satışa verdiğini tesbit etmiş bulunmaktayız.

Yabancı şirketin, Türk kanunlarını hiçe sayan bu davranışına derhal müdahale edilmesi ve cezalandırılması için bu dilekçemizin bir ihbar teklifi edilmesini rica ederiz.

Şayet bu yabancı şirket ham madde fiatı 14.800 DM iken daha da yüksek fiattan ithal etmiş ise 29.Aralık.1983 tarih 18266 sayılı Resmi Gazetede neşredilen ithalat yönetmeliğinin fiat kontrolü ile ilgili 41. maddesine göre suç işlemiştir ve bu maddede belirtilen şekilde cezalandırılması gerekir.

Şayet bu yabancı şirket ham maddeyi bizim indirdiğimiz fiatla getirmiş ise bu durumda

ilacın fiatında 646 TL'den 373 TL'ye indirilmesi gerekir. Ham madde fiatı indiği takdirde ilacın fiatının da inmesi 7.Nisan.1972 tarihinde 14152 sayılı Resmi Gazete'de neşredilen kararnamenin 17. maddesine göre bir kanuni yükümlülüktür. Hastaların sömürülmesini önlemek için fahiş fiattan pazara verilen 646 TL'lik paratinin derhal toplantılması gerekir.